Cuvîntarea rostită de Președintele R.S.S. Moldova dl. Mircea I. Snegur

În ziua de 19 ianuarie 1991 la congresul societății «Transnistria»

Domnilor delegați!
Onorată asistență!

Sentimentul patriotic și răspunderea pentru destinele Moldovei ne-au adunat, nu o singură dată, să ținem sfat, să ne descurcăm împreună în toate cîte se întîmplă la noi și în jurul nostru. O facem în comun, călăuzindu-ne de interesele supreme ale poporului, ca să căutăm și să găsim decizii și soluții potrivite în problemele înaintate de viață. În acest plan mă refer, în primul rînd, la sesiunile Parlamentului republicii, dar și la diferitele manifestări organizate de către mișcări democratice, partide politice etc. Majoritatea acestor manifestări au astăzi la bază inițiativa maselor, mobilizînd energia intelectuală și morală a oamenilor pentru realizarea drepturilor și libertăților lor fundamentale.

Sper că actualul congres al societății «Transnistria», prin poziția sa, prin discuțiile care se vor purta și prin hotărîrile ce urmează să fie adoptate, va constitui un eveniment important în calendarul politic al republicii.

Greutățile, problemele cu care ne confruntăm în ultimul timp își au rădăcinile în adîncul vremii. Ele constituie rezultatul politicii staliniste și neostaliniste, în orbita căreia s-a aflat mult timp și Moldova. Cred că nu voi greși spunînd că în anumite privințe — contrar voinței noastre — ne mai aflăm și acum în această orbită.

Ca subiect al proceselor istorice generale Moldova a făcut ceea ce a putut. Și azi o avem așa cum este: încă dezbinată de interese economice și naționale, încă prea necăjită de sărăcie — și materială, și spirituală. Cea mai tristă realitate este că mai continuă încă să fie folosită ca figură de șah într-un joc imprevizibil.

Conducerea republicii e conștientă de această realitate și face tot ce-i stă în puteri pentru a elabora și a promova statutul de stat suveran, pentru a colabora cu toate țările, cu toate forțele politice, de la care pe viitor — și cît mai repede — ne-am alege cu foloase reale.

Trebuie să recunosc că, deși se depun eforturi enorme, nu întotdeauna rezultatele ne satisfac. Schimbările calitative trebuie aprofundate în conștiința noastră a tuturor, astfel ca să ajungem la înțelegerea faptului că urmează să trăim într-o lume ce se va ține în primul rînd pe consens.

Realizarea programului societății «Transnistria» ar putea să creeze un mediu prielnic, o atmosferă de colaborare a diferitelor formațiuni și grupuri etnice, pentru ca pacea și bunăvoința să rodească, în sfîrșit, din plin în întreaga republică, sub ocrotirea unei Constituții unice. Fiindcă tocmai legea trebuie să ne facă la toți parte pe dreptate, să ne păzească de ceartă și violență. Tocmai ea, legea, trebuie să stea de strajă drepturilor noastre. Azi trebuie să înțelegem că tancurile vin și se duc, forțele armate pot fi introduse și retrase. Vom rămîne pe loc numai noi, cei de aici. Căci n-avem altă Patrie. Și nici nu dorim s-o avem. Asta se referă la toți cetățenii Moldovei. În situația noastră ar fi o tragedie fatală dacă am admite ca Nistrul să devină frontieră.

Astăzi este evident că nu numai «zestrea» istorică a tensionat în republică relațiile dintre oameni. Și mulți dintre noi, la un moment dat, ne-am lăsat pradă virtejurilor politice din Uniune, am schimbat rațiunea pe mînie, n-am găsit la timp cuvîntul și măsura potrivită pentru a asigura înțelegerea și integritatea.

În politică duritatea exagerată și falsă a provocat întotdeauna stări de «război rece», a încurajat vrajba, a risipit potențialul social. Dacă vom urma o asemenea politică, nu vom izbuti să evităm crizele. Acum, ca niciodată, avem nevoie de acea politică înțeleaptă care — vorba lui Karamzin despre Ștefan cel Mare și Sfînt — ne-ar permite, cu puteri mici, să facem fapte mari. Deci, între violență și dialog, noi alegem dialogul. Între extremismul politic și cultura politică, noi o alegem pe cea din urmă. Între ultimatum și compromis, noi alegem compromisul. Acest stil ar putea să ne mențină la înălțimea proceselor de democratizare, să diminueze pericolul revenirii la dictat.

Prin activitatea sa iluministă, societatea «Transnistria» ar putea să devină un partener de nădejde al conducerii republicii în activitatea de conciliere națională și socială. Societatea Dumneavoastră ar face mult pentru reorientarea oamenilor de la politizarea excesivă spre angajarea voinței lor în munca intelectuală, în munca sufletească, căreia cu toții îi ducem dorul și fără de care ne va fi foarte greu să devenim adevărați gospodari.

Sperăm că în această activitate atît de necesară veți fi ajutați din plin de scriitorii noștri, de oamenii de știință, de întreaga intelectualitate progresistă.

Un rol deosebit în redresarea situației generale din republică revine mijloacelor de informare în masă, care constituie structuri importante ale sistemului politic. Fiind o oglindă a frămîntărilor sociale, ele ar trebui să țină mereu cont de dezideratele majore ale poporului, să nu servească scopuri determinate de conjunctură.

Moldova este parte integrantă a politicii mondiale și unionale. Ea își face simțită în felul său prezența în lume. Iar lumea o ține în aria sa de preocupări, îi impune în mod obiectiv principiile sale de existență și dezvoltare. În această privință Centrul — în persoana Președintelui, Parlamentului, Guvernului Uniunii, structurilor administrative, economice, financiare, militare — n-a renunțat la presiuni. Actualmente, situația e de așa natură, că Centrul nici nu poate și, se pare, nici nu vrea să se abată de la canoanele tradiționale. Cu părere de rău, organele lui executive de factură veche s-au păstrat aproape sută la sută și astăzi sînt gata să se angajeze în cele mai urîte aventuri. Drept confirmare servesc evenimentele tragice din Carabahul de Munte, Tbilisi, Baku și, desigur, din Lituania. Sîntem martorii consecințelor politicii care operează cu tehnică și trupe militare.

Sovietul Suprem al Moldovei, eu personal am condamnat folosirea forței în conflictul Centrului cu Lituania. Consiliul Suprem al Lituaniei este unicul for suprem al acestei republici, organ legiferat de Constituția ei, și doar el este în drept să aprecieze situația social-politică și economică din republică. Nici un alt Președinte, nici un alt Soviet Suprem n-au dreptul să dicteze, să recurgă la atentate contra suveranității și independenței poporului lituanian. Reacția opiniei publice mondiale la evenimentele din Lituania poate fi considerată cel mai veridic barometru al intențiilor reale ale conducerii de la Centru. Am evidențiat, în mod conștient, «episodul cu Lituania», fiindcă și la noi, după cum vă dați seama, evenimentele de acum cîteva luni au avut același autori de scenariu, căci și scopurile au fost cam aceleași. Ne-a salvat de «sindromul Carabahului» cumpătarea, realismul politic, dar și insistența diplomatică, sprijinită cu argumente de neclintit.

Acum avem posibilitatea să discutăm și să căutăm în mod normal, prin metode parlamentare, căile de soluționare a celor mai acute probleme. Desigur, în această etapă societatea «Transnistria» urmează să-și spună cinstit și deschis cuvîntul, să fie alături de toți cei care vor o Moldovă unică, pașnică și înfloritoare.

Doresc succes congresului Dumneavoastră și o activitate fructuoasă pe viitor societății «Transnistria».